

แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชน ชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี*

Approach to the Enhancement of People Participation in Jok Weaving Wisdom
Transmission to Local Youth at Thai-Yuan Community, Tambon Kubua, Amphur Mueang,
Changwat Ratchaburi

จรัญดา จันทร์แจ่ม**

อภิชาติ ไจอารีย์***

วีรฉัตร สุปัญญา***

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าจากของชุมชนชาวไทย-ยวน 2) ศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน และ 3) ค้นหาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอด ภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบทภูมิปัญญาการทอผ้าจาก โดยการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาและผู้นำท้องถิ่น จำนวน 6 คน ขั้นตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจาก โดยการสอบถามตัวแทนครัวเรือน จำนวน 130 คน ด้วยแบบสอบถาม และขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน โดยวิธีการสนทนากลุ่มจากตัวแทนภาคีภายในชุมชน จำนวน 16 คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า 1) ภูมิปัญญาการทอผ้าจากของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว มีการสืบทอดตั้งแต่อุบัติจนถึงปัจจุบันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สะท้อนผ่าน ลายผ้า อันแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ด้วยเทคนิคการทอผ้าเฉพาะตัว คือการจกเส้นด้ายลงบนผ้าทอด้วยขนเม่น และมีความสำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, S.D.= 0.95) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนต่อสถานภาพปัจจุบัน พบว่า เพศ และสถานภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศาสตร์มนุษยและชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

**

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศาสตร์มนุษยและชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ไจอารีย์ ภาควิชาการพัฒนาศาสตร์มนุษยและชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีรฉัตร สุปัญญา ภาควิชาการศึกษาดนตรี คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชนต่อสถานภาพปัจจุบัน พบว่า การศึกษา อายุ และอาชีพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชน พบว่า มี 7 แนวทาง ดังนี้ 1) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านภูมิปัญญาการทอผ้าจกให้กับประชาชนภายในชุมชน 2) เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจกสู่เยาวชน 3) สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ทอผ้าจก เครือข่ายภูมิปัญญาการทอผ้าจก และเครือข่ายเยาวชนภายในชุมชน 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจกสู่เยาวชน 5) องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มทอผ้า และโรงเรียนร่วมจัดสรรงบประมาณ 6) สร้างครุภูมิปัญญารุ่นใหม่ และ 7) ส่งเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้นำสตรี

Abstract

The purposes of this research were to 1) study Jok Fabric weaving wisdom of Tai Yuan community. 2) study the levels of public participation in the imparting Jok Fabric weaving wisdom to Tai Yuan community youth. 3) explore guidelines for strengthening public participation in the imparting Jok Fabric weaving wisdom to Tai Yuan community youth in Khu Bua sub-district of Ratchaburi province. The study consisted of 3 steps. The first step was the study of context and the second step levels of participation in the imparting Jok Fabric wisdom to community youth through interviews with local wise men and leaders in conjunction with the use of questionnaires with 130 community household representatives .The third was the exploration of guidelines for strengthening public participation in the imparting Jok Fabric wisdom to community youth through a focus group interview with 16 community representatives. Data were analyzed qualitatively and quantitatively. Statistics used included percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, and content analysis.

It was found from the study that 1) Jok Fabric weaving wisdom of Tai Yuan community in Khu Bua sub-district has been community's unique identity reflecting way of life based on its historical background. The wisdom was found significant to the community culturally, socially, economically and politically. 2) Overall participation in the imparting Jok Fabric weaving wisdom to Tai Yuan community youth was at a low level ($\bar{x}=2.22$, S.D.=0.95). When comparing the levels of public participation in the imparting Jok Fabric weaving wisdom to community youth among respondents' differences were found with statistical significance at a level of .05 among sex and overall status. Based on One-Way ANOVA analysis, differences were found not statistical significance at a level of .05 among education, ages and occupations. 3) There were 7 approaches to the strengthening of public participation. 1) Expanding channels of public relations to publicize knowledge and information about Jok fabric weaving wisdom. 2) Opening opportunities for any people who were ready in the community to participate in transferring Jok fabric weaving wisdom to youth. 3) Forming network of Jok fabric weaving groups, Jok fabric

weaving wisdom groups, and youth groups for coordination with external concerned groups. 4) Arranging the activities promoting Jok fabric weaving wisdom to youth. 5) The sub-district organization, Jok fabric weaving group, and schools. 6) Create a wisdom teacher, and 7) Strengthening women's leadership group.

บทนำ

ชาติไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมที่เก่าแก่สืบทอดกันมานานนับพันปี โดยบรรพบุรุษของเราได้นำความรู้ความสามารถด้านต่างๆถ่ายทอดให้คนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลสมัย เพื่อนำความรู้นั้นๆมาใช้ในการดำรงชีวิตให้มีความคุณภาพมากขึ้นโดยความรู้ความสามารถเหล่านี้จะรวมเรียกว่า “ภูมิปัญญา” การทอผ้าของชาวไทย-ยวนในจังหวัดราชบุรี สืบเชื้อสายมาจากชาวเมืองเชียงแสนแห่งอาณาจักรล้านนา คำว่า “ยวน” มีความหมายว่า “โยนก” ชาวไทย-ยวนราชบุรี มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญมาตั้งแต่โบราณ แบบแผนเป็นของตนเองมีกรอบชีวิตเป็นของตนเอง มีการดำเนินชีวิตแบบเป็นพื้นฐานของตนเอง ซึ่งมีความเจริญทางด้านประเพณี วัฒนธรรม การหัตถกรรม ตลอดจนจรรยาบรรณ การปฏิบัติการแต่งกายการแสดงออกด้านชาติพันธุ์อันแสดงถึงการสืบทอดผ้าทอจนถึงปัจจุบัน “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ถือเป็นสิ่งที่เรียนรู้และสืบทอดกันในครอบครัวมาหลายชั่วอายุคน ถือเป็นสืบทอดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของครอบครัวแต่ปัจจุบันภูมิปัญญาไทยถูกครอบงำจากภูมิปัญญาสากลสืบเนื่องมาจากค่านิยม และการขาดการสนับสนุน ส่งเสริม จากสถาบันทางสังคมอันมีผลกระทบต่อกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม และวิถีชีวิตของสมาชิกในสังคมด้วยกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จึงมีแบบแผนเป็นของตนเองมีกรอบชีวิตเป็นของตนเอง มีการดำเนินชีวิตแบบเป็นพื้นฐานของตนเอง ซึ่งมีความเจริญทางด้านประเพณี วัฒนธรรม การหัตถกรรม ตลอดจนจรรยาบรรณ การปฏิบัติการแต่งกาย ตลอดจนการแสดงออกด้านชาติพันธุ์อันแสดงถึงการสืบทอดผ้าทอจนถึงปัจจุบัน แต่ปัญหาสำคัญของการสืบทอดนั้นมีปัจจัยที่สำคัญคือ การมุ่งเน้นการสืบทอดให้กับคนภายในครัวเรือนหรือสอนให้กับลูกหลาน เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่ให้เห็นคุณค่าสิ่งที่มี และยังเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองรวมถึงเป็นการผลักดันให้เกิดอาชีพที่สุจริต และรักษาท้องถิ่นของตนเองผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ให้มีการส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันเยาวชนในชุมชนให้เกิดความรักความหวงแหนในท้องถิ่นจากการร่วมมือหลายๆ ด้านคือ ด้านสถานศึกษาในระบบโรงเรียน ชุมชน วัด ผู้นำชุมชน เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อค้นหาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

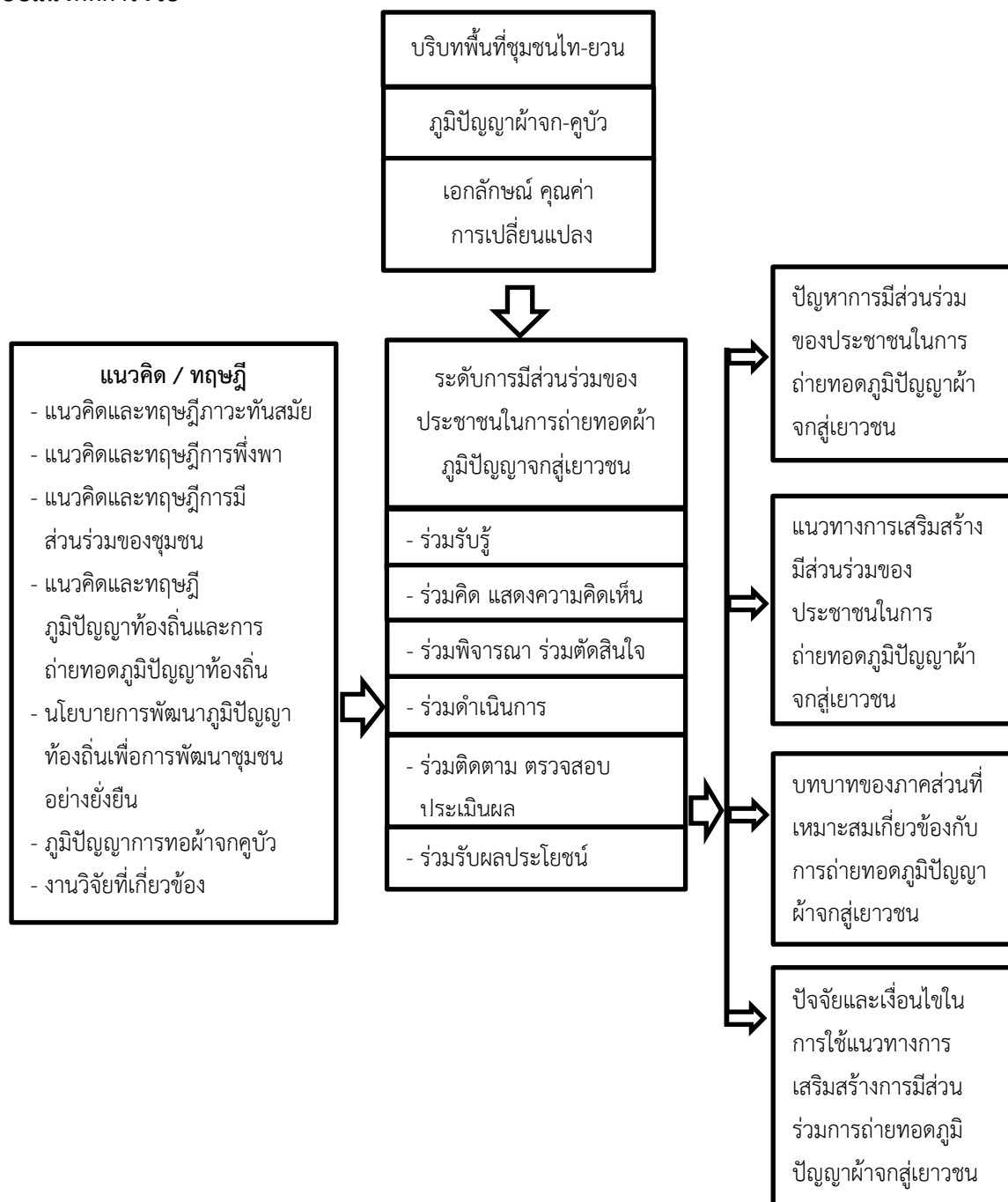
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าจากของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน ของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน ของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ณ ชุมชนคูบัว หมู่บ้านระหนอง ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยคาดหวังว่าจะได้ **แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน** จากการค้นหาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการระดมความคิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีปัจจัยและเงื่อนไข เพื่อให้ข้อมูลผลการวิจัยดังกล่าวมาเสนอเป็นแนวทาง ในการสร้างการมีส่วนร่วม ผลักดัน สนับสนุน ส่งเสริม ภายในชุมชนให้มีการอนุรักษ์เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาการทอผ้าจากโดยเฉพาะ เยาวชนในด้านการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าจาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามข้อมูลที่ต้องการดังนี้

ข้อมูลชุดที่ 1 บริบทและภูมิปัญญาผ้าจาก ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ปราชญ์ผู้นำภูมิปัญญา ตัวแทนประชาชน จำนวน 6 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยใช้ผู้ที่เป็นแกนนำ หรือคณะทำงานเกี่ยวกับการทอผ้าของตำบลคูบัว

ข้อมูลชุดที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนคูบัวในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย ประชากรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนครัวเรือนในชุมชนคูบัว หมู่ที่ 2 โดยเก็บทุกครัวเรือน จำนวน 130 ครัวเรือน (โดยกำหนดประชากรที่เก็บข้อมูลต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี)

ข้อมูลชุดที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ประกอบด้วย การใช้ข้อมูลการวิเคราะห์จากระดับการมีส่วนร่วม นำมาทำ Focus Group กับตัวแทนกลุ่มผู้นำชุมชน ปราชญ์ ผู้นำภูมิปัญญา ตัวแทนประชาชน ครู และแกนนำเยาวชน จำนวน 16 คน โดยใช้ผู้ที่เป็นแกนนำหรือคณะทำงานเกี่ยวกับการทอผ้าจาก

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบท และภูมิปัญญาผ้าจาก 2) แบบสอบถามเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนคูบัว และ 3) ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน จากการจัดสนทนากลุ่มซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมา รวบรวมปรับปรุงให้เหมาะสมกับการวิจัย

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยตั้งแนวคำถามกว้างๆ เรื่องสภาพบริบททั่วไปของชุมชนชาวไทย-ยวน และภูมิปัญญาผ้าจาก นำแบบสัมภาษณ์ขึ้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทั้งในแง่ของวัตถุประสงค์ ภาษาที่ใช้ และความตรงเชิงเนื้อหา

2. สร้างแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด อันประกอบด้วยหัวข้อปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม คือ ระดับที่ 1 ร่วมกับรู้ ระดับที่ 2 ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น ระดับที่ 3 ร่วมพิจารณา ร่วมตัดสินใจ ระดับที่ 4 ร่วมดำเนินการ ระดับที่ 5 ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล และ ระดับที่ 6 ร่วมรับผลและคำถามปลายเปิดอันประกอบด้วย ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทั้งในแง่ของวัตถุประสงค์ ภาษาที่ใช้ และความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกข้อคำถามมีค่า 0.67 – 1.00 ระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้(Try-out) กับกลุ่มประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.972

3. สร้างข้อคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อใช้ในการค้นหาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไท-ยวน สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการ Focus group นำข้อคำถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทั้งในแง่ของวัตถุประสงค์ ภาษาที่ใช้ และความตรงเชิงเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการหลากหลายเพื่อให้ข้อมูลที่ครบถ้วน โดยใช้อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และกล้องวิดีโอ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน ขั้นตอนที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยใช้แบบสอบถามจากประชากรจำนวน 130 ครั้วเรือน (ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี) และขั้นตอนที่ 3 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการขั้นตอนการเก็บแบบสอบถาม และขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มาทำการสนทนากลุ่มจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 16 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

1) เตรียมแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวแทนของประชาชน คูบัว อันประกอบด้วยผู้นำชุมชน ปราชญ์ ครูภูมิปัญญาผ้าจาก ตัวแทนประชาชน ตัวแทนกลุ่มสตรีผ้าทอ จำนวน 6 คน 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และร่วมทำการศึกษา/วิเคราะห์เอกสารและหลักฐานต่างๆในชุมชน การเดินสำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชน 3) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2

1) เตรียมแบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป็นประชาชนจากชุมชนคูบัว 2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง และคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไว้ 4) นำแบบสอบถามที่ได้จากประชากรมาตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3

1) เตรียมคำถามที่ใช้ในกระบวนการสนทนากลุ่ม 2) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร มาใช้ระหว่างสนทนากลุ่มเพื่อใช้ในการค้นหาแนวทางทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน 3) ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผลการวิเคราะห์จากกลุ่ม คือ แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์บริบทชุมชน และภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน มาวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้การคำนวณหาค่าสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน การเปรียบเทียบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยายประกอบตาราง

ขั้นตอนที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการ Focus Group เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุป

สรุปผลการวิจัย

ภูมิปัญญาผ้าจากคูบัว

ชาวไท-ยวน เป็นกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนามาเป็นเวลานาน ย้ายถิ่นฐานมาจากเมืองเชียงแสน มาตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดราชบุรี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ชาวไท-ยวนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ รวมถึงภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่มีการสืบทอดตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะภูมิปัญญาการทอผ้าจาก ผ้าจกหรือผ้าขึ้นตีนจก คำว่า “จก” หมายถึง การทำให้เกิดลวดลาย ด้วยเส้นด้ายหรือไหม ที่มีสีสันทัดกับเส้นด้ายด้วยขนเม่น หรือปลายไม้แหลมให้มีสีสันทัด และสวยงามเต็มผืน ในสมัยก่อนการทอผ้าเกิดขึ้นเพื่อการใช้งานเองภายในครอบครัว ทำของใช้ภายในครัวเรือน เช่น ที่นอน ยาม ผ้าขาวม้า และผ้าห่ม หรือพิธีกรรมต่างๆ งานเทศกาล งานมงคล ซึ่งที่เทคนิคและศิลปะในการทอผ้า เป็นเทคนิคของตนเอง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เรียกว่า “ลายผ้า” ซึ่งจะแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะอันส่งผลให้เกิดการประดับตกแต่งลวดลายรวมทั้งสีสันทัดบนผืนผ้าให้มีความหลากหลายตามที่มาของลวดลายบนผืนผ้า ตั้งแต่อดีต ปรากฏว่ามีจำนวน 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายหน้าหมอน 2) ลายดอกเซีย 3) ลายกาบ 4) ลายกาบดอกแก้ว 5) ลายไก่แก้ง 6) ลายไก่แก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย เดิมนั้นการทอผ้าจากคูบัว คือ มีสีเขียว สีดำ และสีแดง การทอผ้าจากนั้นก็มีเทคนิควิธีที่มีความซับซ้อน ใช้ความละเอียดอ่อน ประณีต โดยแต่ละลวดลายบ่งบอกถึงความเป็นมาของเรื่องราวที่มาจากวิถีชีวิตของชาวคูบัวในสมัยอดีต แสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน อันสะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานของการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ เมื่อบริบททางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยการเริ่มสูญหายของมรดกทางภูมิปัญญาเกิดขึ้นตามมาเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุ ทำให้ชนรุ่นหลังมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ด้วยเหตุนี้มีเพียงกลุ่มคนบางกลุ่มที่ทำการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าจากนี้ไว้ เพียงแต่การส่งต่อถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าไปยังรุ่นลูกหลานน้อยลง จึงควรปลูกฝังให้ประชาชนภายในชุมชนทุกคนมีความตระหนักในความสำคัญของภูมิปัญญา ปลูกฝังให้คนรุ่นหลังรักท้องถิ่นของตนเอง และหวนแหนที่จะรักษามรดกภูมิปัญญาการทอผ้าอันทรงคุณค่าให้มีการได้ดำรงอยู่ได้สืบไป

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน ประกอบด้วย ข้อมูล 3 ส่วนดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ประชากรของชุมชนคูบัว จำนวนทั้งสิ้น 130 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเป็นหัวหน้าครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 71.50 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.07 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้น

ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.20 รายได้ของประชากรส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ค่าขายรวมถึงการทอดผ้าก๊วย

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างชุมชนไท-ยวน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับการมีส่วนร่วมของประชากรชุมชนชาวไท-ยวน ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมด้านการรับรู้ 2) การมีส่วนร่วมคิด และร่วมแสดงความคิดเห็น 3) การมีส่วนร่วมพิจารณาและร่วมตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมการดำเนินการ 5) การมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล และ 6) การมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ ในภาพรวม พบว่า ประชากรมีส่วนร่วมโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, S.D.= 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D.= 1.13) โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.45$, S.D.= 1.09) ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้ ($\bar{X} = 2.10$, S.D.= 0.86) ด้านการมีส่วนร่วมคิดและร่วมแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 2.08$, S.D.= 0.95) ด้านการร่วมติดตาม ตรวจสอบ และร่วมประเมินผล ($\bar{X} = 1.70$, S.D.= 0.83) และด้านการมีส่วนร่วมพิจารณาร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 1.65$, S.D.= 0.85)

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนในภาพรวม

(N=130)

ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมรับรู้	2.10	0.86	น้อย
การมีส่วนร่วมคิด/ร่วมแสดงความคิดเห็น	2.08	0.95	น้อย
การมีส่วนร่วมพิจารณา/ร่วมตัดสินใจ	1.65	0.85	น้อย
การมีส่วนร่วมดำเนินการ	2.45	1.09	น้อย
การมีส่วนร่วมติดตาม ตรวจสอบ/และประเมินผล	1.70	0.83	น้อย
การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.43	1.13	ปานกลาง
รวม	2.22	0.95	น้อย

การเปรียบเทียบและการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ และอาชีพ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 วิเคราะห์ได้ดังนี้

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน จำแนกตามเพศ และสถานภาพ ผลการทดสอบ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

จากการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชน โดยผลการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด และการจัดสนทนากลุ่มจากตัวแทนชุมชน จำนวน 16 คน ประกอบด้วย แกนนำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ครู ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน เยาวชน และตัวแทนสหกรณ์ผ้าจากไท-ยวน ร่วมให้ข้อเสนอแนะ ร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อเติมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และแนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน ดังนี้

ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน มีดังนี้

ด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมรับรู้ พบว่า การขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านภูมิปัญญาการทอผ้าจาก ตัวแทนกลุ่มผู้นำชุมชนเป็นฝ่ายประสานการดำเนินงานแทนประชาชน การรับรู้ข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากค่อนข้างน้อย **ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมคิด และร่วมแสดงความคิดเห็น** พบว่า ได้รับความสนใจในการเข้าร่วมประชุมจากประชาชนค่อนข้างน้อย ไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นจากการเข้าร่วมการประชุม ขาดการยอมรับความคิดเห็นจากประชาชนบางกลุ่มที่เข้าร่วมการประชุม **ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมพิจารณา และการตัดสินใจ** พบว่า การพิจารณาและตัดสินใจในการจัดโครงการหรือกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากมาจากตัวแทนประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมพิจารณาโครงการการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจาก **ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมดำเนินการ** พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากค่อนข้างน้อย การจัดระบบประมาณปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากไม่เพียงพอ ครูภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านสำหรับการเรียนการสอนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากสู่เยาวชนไม่เพียงพอ **ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล** พบว่า ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานตรวจสอบ และประเมินผล **ด้านที่ 6 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์** พบว่า ประชาชนบางกลุ่มให้การสนับสนุนภูมิปัญญาการทอผ้าจากทางด้านภาคภูมิใจกับรางวัล ผลงาน รวมทั้งภูมิปัญญาในตนเองที่มีส่วนในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าจาก กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาการทอผ้าจากบางกลุ่ม

แนวทางสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไทย-ยวน สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อสรุปจากการสนทนากลุ่มจากตัวแทนประชาชนในชุมชนคูบัว พบว่า ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านภูมิปัญญาการทอผ้าจากให้กับประชาชนภายในชุมชน เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน สร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ทอผ้าจาก เครือข่ายภูมิปัญญาการทอผ้าจาก และเครือข่ายเยาวชนภายในชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากสู่เยาวชน องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มทอผ้า และโรงเรียนร่วมจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนด้านกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน สร้างครูภูมิปัญญารุ่นใหม่ และส่งเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้นำสตรี

บทบาทของภาคส่วนส่วนในการพัฒนาแนวทางสามารถแบ่งได้ต่อไปนี้ 1) กลุ่มผู้นำชุมชน ภาคประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มสตรี มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และผลักดันในการถ่ายทอดภูมิปัญญา 2) หน่วยงานภาครัฐ ให้การสนับสนุนในการจัดการแข่งขันเปิดโอกาสให้เยาวชน ประชาชนภายในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม 3) หน่วยงานภาคเอกชน เน้นให้การสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนกองทุนกู้ยืมเพื่อสร้างรายได้ จากผลิตภัณฑ์ 4) สถาบันการศึกษา บรรจุหลักสูตรการทอผ้าโดยกำหนดให้เรียนเป็นวิชาเลือก อนุรักษ์การแต่งกายชุดประจำโรงเรียน และ 5) สถาบันทางศาสนาให้การสนับสนุนสถานที่จัดงาน

ปัจจัยและเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำสตรี ผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชน/ประชาชนคหวิบ สหกรณ์และกลุ่มทอผ้า จากการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชนเป็นประการสำคัญ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่เป็นที่พึงให้กับคนในชุมชนได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการได้รับการพัฒนาทางด้านภูมิปัญญา พร้อมรับฟังปัญหา มีการแก้ไข และพัฒนาอย่างแท้จริง มีความสามัคคีกันทอผ้าจาก จะให้การสนับสนุนหรือเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนกระบวนการดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล การเปิดโอกาสให้สมาชิกภายในชุมชน รวมถึงเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีเงื่อนไขของ เวลา ความเหมาะสมของกิจกรรมในการดำเนินงานแต่ละครั้ง การได้รับการยอมรับพัฒนาภูมิปัญญาผ้าจากเฉพาะกลุ่ม รายได้ และอาชีพ

สรุปได้ว่า ศิลปหัตถกรรมการทอผ้าจากภูมิปัญญาอันล้ำค่า สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต และพื้นฐานของการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำหรับการทอผ้านับว่าชาวไทย-ยวน สามารถรักษามรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษให้มีการสืบทอดต่อไปยังลูกหลาน ภูมิปัญญาการทอผ้าจากของชาวไทย-ยวน จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบัน เริ่มมีการถูกละเลยขาดการสืบทอดภูมิปัญญาทอผ้าเนื่องจากความเจริญทางด้านสังคม วัฒนธรรม เปลี่ยนแปลงส่งผลให้ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของการทอผ้าจากของชาวไทย-ยวนขาดหายไป หลักการมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญของการหลอมรวมให้ภายในชุมชนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม แม้จะไม่ได้มีโอกาสในการเข้าร่วมทั้งหมดทุกกระบวนการ ในบางกิจกรรมอาจจะมีส่วนร่วมมากบ้างน้อยบ้างซึ่งก็จะเป็นไปตามความสมัครใจและโอกาสที่เอื้ออำนวย เพราะผลสัมฤทธิ์จะดีขึ้นได้ต้องมีการร่วมมือร่วมใจ ช่วยกันผลักดันส่งเสริมจากกิจกรรมจึงจะประสบผลสำเร็จจึงจำเป็นต้องหาแนวทางการดำเนินการต่างๆ เพื่อยกย่องภูมิปัญญาการทอผ้าจาก เพื่อให้เห็นความสำคัญ อีกทั้งเป็นกระบวนการที่จะสร้างเอกลักษณ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาวไทย-ยวน อันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน เมื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องระหว่างคนกับคน คนกับภูมิปัญญา และคนกับศิลปวัฒนธรรมจนนำไปสู่การสืบทอดจนนำไปสู่พัฒนาไปสู่สากลได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนคหวิบ สามารถแบ่งข้อวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาการทอผ้าจากของชุมชนชาวไทย-ยวน ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์ และจากการศึกษาเอกสาร พบว่า ชาวไทย-ยวนราชบุรี มีมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่โดดเด่นสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนแสดงถึงทุนทางสังคม ทุนภูมิปัญญา เพราะการพัฒนาท้องถิ่นทำให้ประชาชนได้เกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การช่วยเหลือตนเอง พึ่งพาตนเองได้จากสิ่งที่มีคุณค่าภายในชุมชนนั้นคือ

ภูมิปัญญาการทอผ้าที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2548) กล่าวว่า ทุนอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในชุมชนเป็นลักษณะความเข้มแข็งของชุมชนเป็นพลังทางสังคมในการนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากการ สังสมประสบการณ์ ความรู้ สติปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนเมื่อนำมารวมกันสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน ของตนได้ เนื่องจากภูมิปัญญาการทอผ้าจากเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษชาวไทยโยนกเชียงแสน ด้วยวิธีการและลวดลายการทอผ้าแบบดั้งเดิม ในสมัยก่อนการทอผ้าเกิดขึ้นเพื่อการใช้งานเองภายในครอบครัวทำของใช้ภายในครัวเรือน เช่น ที่นอน ยาม ผ้าขาวม้า และ ผ้าห่ม หรือพิธีกรรมต่างๆ งานเทศกาล งานมงคล ซึ่งมีเทคนิคและศิลปะในการทอผ้า เป็นเทคนิคของตนเอง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เรียกว่า “ลายผ้า” ซึ่งจะแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะอันส่งผลให้เกิดการประดับตกแต่งลวดลายรวมทั้งสีบนผืนผ้าให้มีความหลากหลายตามที่มาของลวดลายบนผืนผ้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมหาวิทยาลัยศิลปากร (2544) ทำการศึกษาเรื่องลายผ้าจากคูบัวราชบุรี พบว่า การทอผ้ามีรูปแบบลวดลาย สีเส้นที่วิจิตรสวยงามปรากฏบนผืนผ้าโดดเด่นสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เนื่องจากมีลายลักษณะเฉพาะของชาวไท-ยวนดั้งเดิมแต่โบราณ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสพิมพ์ วังเย็น (2554) ทำการศึกษาเรื่องการออกแบบเครื่องนุ่งห่มเพื่อการพัฒนาแบบสินค้าพื้นเมือง กรณีศึกษา ผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี พบว่า ลายผ้าจากมีความเป็นเอกลักษณ์ มีลวดลายที่บอกถึงการนำแนวคิดแบบดั้งเดิมตามวิถีชีวิตของชุมชนมาผสานกับแนวคิดร่วมสมัยเนื่องจากปัจจุบันชุมชนไท-ยวน เป็นชุมชนที่ยังคงมีการทอผ้าจาก โดยมีองค์กรต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือ ได้แก่ ภาครัฐ ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2551) พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นบทบาทของชุมชนที่มีส่วนในการบริหารจัดการ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ การสืบสานภูมิปัญญาของชุมชน โดยเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวเพื่อนำไปสู่ การประยุกต์ใช้ และผสมผสานเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

2. ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนของชุมชนชาวไท-ยวนอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากโดยส่วนใหญ่ประชาชนแต่ละครัวเรือน มีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน การได้รับข่าวสารไม่ทั่วถึง เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเนื่องจากติดภาระหน้าที่ การไม่ให้ความร่วมมือ ทำให้เกิดการขาดการเข้าร่วมการแสดงความคิดเห็น การร่วมพิจารณาโครงการ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทางภูมิปัญญาผ้าจาก มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบประเมินผล และมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ที่น้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ มาประณีต (2548) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พบว่า การปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนับเป็นเรื่องเร่งด่วนของคนไทยทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำท้องถิ่นที่ ความเข้มแข็งของชุมชนนั้นจะเกิดได้ต้องมีผู้นำเป็นหลักที่ดี และมีประชาชนภายในให้ความร่วมมือกัน สอดคล้องกับ เพชรอำไพ มงคลจิระเดช (2557) ทำการศึกษา กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในแผนฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและป่าชุมชนเขื่อนศรีนครินทร์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและป่าชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์และการศึกษาชุมชนเพื่อหาแผนที่ทางสังคม 2) การให้ความรู้แก่ชุมชน 3) การวางแผน 4) การดำเนินงานตามแผน 5) การติดตามประเมินผล ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ทักษะคนในการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนขาดความตระหนักในประโยชน์ของโครงการ ทักษะคนและ

รูปแบบการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อสังคมของ กฟผ. และการเลือกโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

ระดับการมีส่วนร่วมด้านการรับรู้ จากผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร นโยบาย เป้าหมายการดำเนินการโครงการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชนน้อย เพราะการได้รับข่าวสารที่ดีจะนำไปสู่การร่วมมือของคนในชุมชน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2552) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่น พบว่า มีปัญหาในกระบวนการกำหนดนโยบายซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐาน สำคัญ 3 ประการ คือ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และมีความสอดคล้องกับ สุภัค ถาวรนิติกุล (2557) ทำการศึกษา แนวทางเพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ของคณะเกษตร กาแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า การได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารควรมีส่วนที่เหมาะสม มีจุดสนใจอย่างใดอย่างหนึ่ง มีเอกลักษณ์ ทันสมัย ดึงดูดความสนใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี

ระดับการร่วมคิด และร่วมแสดงความคิดเห็น จากผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่ปัญหาเกิดจากประชากรมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน ขาดการร่วมเสนอแนวทางผลักดัน การเข้าร่วมประชุมกลุ่มส่วนใหญ่ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมโดยทั้งนี้ การนำเสนอในเรื่องที่เกี่ยวกับการผลักดัน ส่งเสริมเยาวชน มาจากตัวแทนที่เข้า สอดคล้องกับ สุภาพร พรหมนิยม (2543) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในธุรกิจการทอผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มสตรี และผลกระทบต่อชุมชนชนบท : กรณีศึกษาตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การรับฟังความคิดเห็นที่ได้รับผลของความคิดเห็นจะส่งผลต่อการควบคุม การคิด และการปฏิบัติอย่างเป็นแบบแผนอันจะส่งผลกระทบด้านบวก

ระดับการมีส่วนร่วมด้านการพิจารณาและการตัดสินใจ จากผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากความสามารถเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาและตัดสินใจในนโยบายทางกลุ่มผู้นำจัดขึ้นน้อย โดยเฉพาะบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น การมีส่วนร่วมราชการจัดตั้ง การดำเนินการ เพื่อดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ นิรุช ประสิทธิเมตต์ (2540) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับวันชิกรณ์ นุเกต (2540) ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ถึงปัญหา วิธีการ แนวทางแก้ไข โดยร่วมกันตัดสินใจ วางแผน รวมตลอดจนถึงการปฏิบัติกิจกรรม และติดตามประเมินผล

ระดับการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ จากผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากในการดำเนินการนั้นจะเป็นการทำงานเฉพาะกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มทางราชการ ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องบางส่วน จัดกิจกรรมการแข่งขันการทอผ้าสำหรับเยาวชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ชัยรัตน์ เดชฤทัย ภักดี (2548) ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า มีระดับการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานที่สูง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ มัทนา ไชยจิตต์ (2552) ศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในการวางแผน การดำเนินการร่วมกิจกรรม

ระดับการมีส่วนร่วมด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล จากผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากกลุ่มของผู้นำมีการกำหนดให้เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมประชุม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2542) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งในมิติต่างๆ ชุมชนจะต้องมีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมกระทำ ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล เพื่อการพัฒนา สนับสนุนส่งเสริม สวัสดิการของชุมชนให้ได้รับการฟื้นฟู

ระดับการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ จากผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงจากการทอผ้าประกวดในระดับต่างๆของเยาวชนภูมิใจในชุมชนที่เล็งเห็นความสำคัญของการสืบทอดภูมิปัญญา สอดคล้องกับ ลำแพน จอมเมือง (2546) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง:ผ้าทอไทลื้อ พบว่าการผลิตผ้าทอทำให้ชุมชนนั้นได้รับประโยชน์ร่วมกันทางอ้อม อันเนื่องมาจากการได้รับชื่อเสียงที่ดี รวมถึงความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

3. แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน จากการจัดสนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม พบว่า ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างครุภูมิปัญญารุ่นใหม่ ส่งเสริมความเข้มแข็งกลุ่มผู้นำสตรี สร้างเครือข่ายภายในชุมชน เพื่อประสานงานภาคีเครือข่ายภายนอกชุมชน เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประชุม กำหนดแผน นโยบาย ดำเนินกิจกรรม ตลอดจนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผล อีกทั้งจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน ด้านวัสดุ อุปกรณ์การทอผ้า ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการทอผ้าจกร่วมรณรงค์การใช้ผ้าจากโดยการประยุกต์เข้ากับเทศกาลภายในชุมชน และเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับสุนทรียา ไชยปัญญา (2554) ที่ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สมาชิกจะต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่มีความรู้ มีทักษะที่ดีสำหรับถ่ายทอด ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ดี มีส่วนร่วมภายในชุมชน มีวินัยต่อตนเอง มีความรับผิดชอบ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. บทบาทของภาคส่วนและปัจจัยเงื่อนไขที่มีส่วนในการพัฒนาแนวทางทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้าจากสู่เยาวชน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จากการจัดสนทนากลุ่มและข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม พบว่า บทบาทที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมมีหลายภาคส่วนด้วยกันได้แก่ 1) ชุมชน 2) หน่วยงานภาครัฐ 3) หน่วยงานภาคเอกชน 4) สถาบันการศึกษา และ 5) สถาบัน (2549) กล่าวว่า การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการรวมกลุ่มเพื่อถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไปยังรุ่นลูกหลาน ควรได้รับการส่งเสริม การสนับสนุน จากหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน ประชาชน และจุดศูนย์รวมของประชาชนให้ร่วมมือกันเป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นให้คนในชุมชนตื่นตัวร่วมกันรวมกลุ่มขึ้นในการร่วมกันพัฒนา ทั้งนี้จากการสนทนากลุ่มยัง พบว่า มีปัจจัยและเงื่อนไขส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในชุมชนดังนี้ ปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำสตรี 2) ผู้นำชุมชน 3) สมาชิกชุมชน/ประชาชนคูบัว 4) สหกรณ์และกลุ่มทอผ้า สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2549) กล่าวว่า มูลเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสมาชิกของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มหรือคนในชุมชน และ

ปัจจัยภายนอก การให้การสนับสนุนในเรื่องของผลผลิต คอยประสานให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้านของชุมชน เงื่อนไขที่มีส่วนในการพัฒนาแนวทางทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้า จกสู่เยาวชน ได้แก่ 1) เวลา 2) ความสามัคคี 3) ความเหมาะสมของกิจกรรม 4) รายได้, อาชีพ 5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, เครือข่ายระหว่างหมู่บ้าน มีความสอดคล้องกับ อภิชาติ ใจอารีย์ (2554) ศึกษาเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาการจัดการป่าชุมชนบ้านพุเตย จังหวัด กาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยเงื่อนไขของความสำเร็จภายในชุมชนขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้มีส่วนร่วมอันประกอบด้วย ประชาชน ผู้นำชุมชน การร่วมมือกันภายในชุมชน รวมทั้งงบประมาณ และการบริหารทรัพยากร ซึ่งมีความ สอดคล้องกับวิลาวลัย มีอินตา (2553) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า เงื่อนไขที่มีบทบาทต่อการมี ส่วนร่วมประกอบด้วย การบริการจัดการ ความสามัคคีของคนในชุมชน ระยะเวลาที่เหมาะสม กิจกรรมการ ดำเนินงานที่เหมาะสม ความพอเพียงและการช่วยเหลือเกื้อกูล

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุม และร่วมกันกำหนดนโยบายกิจกรรมที่จะจัดขึ้น ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลคูบัวโดยเน้นให้ประชาชน และกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจได้มีสิทธิในการเข้า ร่วมประชุม ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมกันสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและลูกหลาน ในการร่วม อนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าจก

2. องค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชน ควรจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น โดยการประยุกต์ให้เข้ากับ กิจกรรมต่างๆในเทศกาล เพื่อเน้นความสำคัญ และการเปิดโอกาสให้ทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนให้มีส่วนร่วม กับ ชุมชนถือเป็นโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการผลักดัน ส่งเสริม และฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้านี้ต่อไป

3. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ ในเขตจังหวัดราชบุรี เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือโปสเตอร์โดยใช้กระบวนการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มประชาชน

4. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องคอยให้การสนับสนุน ส่งเสริม จัดสรรงบประมาณในการจัดสร้าง โรงทอผ้า สาธารณะประโยชน์เพิ่มเติมสำหรับเยาวชน และจัดจ้างครูสอนการทอผ้า หรือวิทยากรที่ใช้สอนใน วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือเวลาเย็นหลังเลิกเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ความรู้เรื่องแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ้า จกสู่เยาวชน ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการศึกษาในประเด็นต่างๆดังนี้

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนคูบัว กลุ่มไท-ยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ของเยาวชน หรือประเด็นใดควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ภูมิปัญญาการทอผ้าจกได้รับการสืบสาน ต่อไป

2. จัดการศึกษาวิจัยในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาการ ทอผ้าจกสู่เยาวชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน เพื่อที่จะได้ข้อมูลไปสร้างแผนในการพัฒนา ท้องถิ่นด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าให้คงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาชุมชนเน้นให้ความสำคัญต่อคุณค่าในทรัพยากรมนุษย์ ชุมชนควรมีความร่วมมือเพื่อเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาภูมิปัญญา รวมทั้งภาคการศึกษาต้องเน้นการจัดการเรียนรู้สู่ภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน โดยเอื้อต่อความต้องการของคนภายในชุมชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชน ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ผลักดัน อย่างเป็นระบบเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.(2542). “การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย.”

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

จรัสพิมพ์ วังเย็น.(2554). “การออกแบบเครื่องนุ่งห่มเพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองกรณีศึกษาผ้าจาก

ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร,

ชัยรัตน์ เดชฤทัยภักดี.(2548). “การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิรุช ประสิทธิ์เมตต์. (2540). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน”

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประเวศ วะสี. (2548). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาคม:แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

เพชรอำไพ มงคลจิระเดช. (2557). “กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ในแผนฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและป่าชุมชน เขื่อนศรีนครินทร์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย”. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 7, ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2557: 591-593.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2543). ลายผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดราชบุรี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพัฒนาศปรินตติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด.

มัทนา ไชยจิตต์. (2552). “การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2552). การมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศูนย์การศึกษาและอาชีพ.

ลำแพน จอมเมือง. (2546). “การจัดการธุรกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง:ผ้าทอไทลื้อ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วันชิกรณ นุกต. (2540). “ปัจจัยที่มีผลต่อการร่วมมือของประชาชนในการป้องกัน อาชญากรรม”
วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- วิลาวัลย์ มีอินธา. (2553). “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา อำเภอบ้านลาด จังหวัดอุดรธานี.” ใน
วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 18-21. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภัค ถาวรนิติกุล. (2557). “การศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ของคณะเกษตร กำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน”. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 7,
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2557: 1137-1138.
- สุภาพร พรหมนิม. (2543). ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในธุรกิจการทอผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มสตรี และ
ผลกระทบต่อชุมชนชนบท : กรณีศึกษาตำบลนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. “โครงการแผนปฏิบัติงานส่งเสริมแนวทางพัฒนา.” พ.ศ. 2545-
2549. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- หทัยรัตน์ มาประณีต.(2548). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทาง
วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานกongsสนับสนุนการวิจัย.
- อภิชาติ ไจอารีย์. (2554). “กระบวนการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน:
กรณีศึกษาการจัดการป่าชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.